

STADIA

HELSINGIN AMMATTIKORKEAKOULU

OSA 2

Posterit:

Erityistuen tarpeessa olevien perheiden terveydenhoitotyö
lastenneuvolassa

Hoitotyön koulutusohjelma,
terveydenhoitaja
Opinnäytetyö 2
30.11.2007

Tanja Tuomainen



Koulutusohjelma		Suuntautumisvaihtoehto	
Hoitotyö		Terveydenhoitaja	
Tekijä/Tekijät			
Tanja Tuomainen			
Työn nimi			
Erityistuen tarpeessa olevien perheiden terveydenhoitotyö lastenneuvolassa -posterit			
Työn laji	Aika	Sivumäärä	
Opinnäytetyö	Syky 2007	12 + 1 liite	
<p>TIIVISTELMÄ</p> <p>Posterin lähtökohtana on Lapsiperheiden terveyden edistäminen –projekti, joka on toteutettu yhdessä Helsingin Ammattikorkeakoulu Stadian ja Helsingin terveystieteiden tutkimuskeskuksen terveysasemien kanssa. Yhteistyökumppanina projektissa on ollut Herttoniemen lastenneuvola.</p> <p>Posterit on tiivistelmä opinnäytetyöstä ”Erityistuen tarpeessa olevien perheiden terveydenhoitotyö lastenneuvolassa”, jonka toteutin kirjallisuuskatsauksena yhdessä sairaanhoitajaopiskelija Heidi Ylöstalon kanssa. Opinnäytetyön lähtökohtana olivat terveydenhoitajien tiedontarpeet ja tavoitteena oli tukea tiedon avulla terveydenhoitajien työtä erityistukea saavien lapsiperheiden kanssa.</p> <p>Posterin tavoitteena on tuoda esiin opinnäytetyömme keskeiset tulokset. Sen tarkoituksena on herättää tulevien terveydenhoitajien kiinnostus aiheeseen antamalla tietoa erityistuen tarpeessa olevien perheiden auttamiskeinoista lastenneuvolassa. Tulokset ovat haasteita lastenneuvolan sisäiselle kehittämiselle. Posterit julkaistiin terveydenhoitajien kehittämispäivänä joulukuussa 2007.</p>			
Avainsanat			
erityistuki, perhe, lastenneuvola			



Degree Programme in		Degree	
Nursing and Health Care		Public Health Nurse	
Author/Authors			
Tanja Tuomainen			
Title			
The Care of Families Needing Special Support in Children's Health Centre -poster			
Type of Work	Date	Pages	
Final Project	Autumn 2007	12 + 1 appendix	
<p>ABSTRACT</p> <p>The starting point for the poster was the project for Advancement of the Health of Child Families, which had been carried out together with the Helsinki Polytechnic and the health centres of Helsinki. A companion for this project was the Herttoniemi children's health centre.</p> <p>This poster was a summary of the final project "The Care of Families Needing Special Support in Children's Health Centre", which I carried out as a survey together with student nurse Heidi Ylöstalo. The starting point for this final project was the need for information for public health nurses. The aim was, with help of this information, to support the work public health nurses do with child families in need of special care.</p> <p>The aim of the poster was to bring up the most vital results of our final project. The purpose of the poster was to make future public health nurses interested in the subject, by giving information about the different methods of helping families needing special support in children's health centre. The results were challenges for inner development of children's health centre. The poster was published on the public health nurse's development day in December 2007.</p>			
Keywords			
special support, family, child health centre			

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
2 ERITYISTUEN TARPEESSA OLEVIEN PERHEIDEN TERVEYDENHOITOTYÖ LASTENNEUVOLASSA	2
3 POSTERIN TARKOITUS JA TAVOITE	4
4 POSTERIN SUUNNITTELU	5
4.1 Suunnittelu	5
4.2 Graafinen ilme	5
5 POSTERIN SISÄLTÖ	7
5.1 Otsikko	7
5.2 Väliotsikot	8
5.2.1 Terveystenhoitajan ja perheen välinen vuorovaikutus	8
5.2.2 Välillinen toiminta yhteistahojen kanssa	9
5.2.3 Välitön toiminta perheen kanssa	10
6 ARVIOINTI	11
7 POHDINTA	12
LÄHTEET	12
LIITE	

1 JOHDANTO

Posterin lähtökohtana on ollut Helsingin Ammattikorkeakoulu Stadian ja Helsingin terveystieteiden tutkimuskeskuksen terveysasemien kanssa toteutettava Lapsiperheiden terveyden edistäminen -projekti, jonka tavoitteena on ollut kehittää lapsiperheiden terveydenhoitajatyön työmenetelmiä ja toimintatapoja näyttöön perustuvan tiedon avulla.

Posterin on opinnäytetyöstämme ”Erityistuen tarpeessa olevien perheiden terveydenhoitotyö lastenneuvolassa”, jonka toteutin yhdessä sairaanhoitajaopiskelija Heidi Ylöstalton kanssa kirjallisuuskatsauksena Herttoniemen terveysasemalle. Työmme tarkoituksena oli kuvailla hoitotieteellisten tutkimusten pohjalta terveydenhoitajien käyttämiä työmenetelmiä erityistuen tarpeessa olevien perheiden kanssa. Lisäksi selvensimme, mitä erityistuen tarpeessa olevalla perheellä tarkoitetaan ja määrittelimme myös muita siihen liittyviä käsitteitä. Lopuksi kuvasimme esimerkein kolmea erityistuen tarpeeseen kuuluvaa perhettä. Opinnäytetyömme tulosten mukaan terveydenhoitajat pitivät tärkeänä terveydenhoitajan ja perheen välistä luottamuksellista vuorovaikutussuhdetta, kotikäyn-
tejä, ajan antamista perheille vastaanotolla sekä moniammatillista yhteistyötä. Vanhemmat toivoivat terveydenhoitajilta rohkeutta ja aktiivisuutta puututtaessa perheiden ongelmiin. Tukea vanhemmat kokivat saavansa vanhempainryhmistä ja kotikäynneistä.

Jatkona ensimmäiselle opinnäytetyölle posterin tekeminen tuntui luontevalta ja mielenkiintoiselta. Opinnäytetyömme on tärkeä, ajankohtainen aihe ja osan työmme tuloksista on pystynyt hyödyntämään hyvin posterin muodossa. Posterin on kohdennettu terveydenhoitajaopiskelijoille jotka ovat opiskelujen loppuvaiheessa. Sen tarkoituksena on kiinnittää huomio lapsiperheiden hyvinvointiin ja tuoda keskeiset haasteet esiin lastenneuvolan sisäisessä kehittämisessä.

2 ERITYISTUEN TARPEESSA OLEVIEN PERHEIDEN TERVEYDENHOITOTYÖ LASTENNEUVOLASSA

Erityistuen tarpeessa olevien perheiden määrä lastenneuvolan asiakkaina on kasvanut merkittävästi viime vuosina. Erityistuen tarpeessa arvioidaan olevan 10 - 30 prosenttia neuvolassa käyvien lasten perheistä. Päivähoidossa olevista lapsista erityistukea tarvitsee 6 - 15 prosenttia. Erityistukea tarvitaan etenkin perheissä, joissa vanhemmat ovat päihdeongelmaisia, vakavasti sairaita tai kärsivät mielenterveysongelmista. Lastenneuvolassa huolta aiheuttavat erityisesti vanhempien päihteiden käytön ja mielenterveysongelmien lisääntyminen. Ongelmien taustalla ovat muutokset perheissä ja yhteiskunnassa. Terveystenhoitajalla on työssään merkittävä rooli erityistuen tarpeessa olevien perheiden ongelmien tunnistajana ja ennaltaehkäisijänä, sillä he tapaavat lastenneuvolassa lähes jokaisen perheen noin 15 - 20 kertaa. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004: 14.)

Lastenneuvolassa erityistuen tarpeessa olevien perheiden tunnistamisessa keskeisiksi tekijöiksi nousevat tietojen kerääminen perheestä, tiedonkeruumenetelmien valinta ja oikean työskentelykulttuurin luominen. Tärkeää on saada tietoa perheen historiasta, nykyisestä elämäntilanteesta ja siinä tapahtuvista muutoksista. Tiedonkeruumenetelminä terveydenhoitajat käyttävät havainnointia, keskustelua, kyselyjä ja haastatteluja. Erityisesti terveydenhoitaja voi tunnistaa erityistuen tarpeessa olevia perheitä vastaanotolla tarkkailemalla lapsen ja vanhemman välistä vuorovaikutusta. Huolestuttavaa on, jos vanhemman ja terveydenhoitajan näkemykset lapsen hyvinvoinnista poikkeavat merkittävästi toisistaan. (Heimo 2002: 99-100, 121.)

Erityistuen tarpeessa olevien perheiden terveydenhoitotyössä terveydenhoitajan ja perheen välinen luottamuksellinen **vuorovaikutus** on tärkein tekijä perheitä autettaessa. Ilman luottamusta perheet eivät kerro ongelmistaan. Terveystenhoitajan ja perheen välisessä luottamuksellisessa vuorovaikutussuhteessa käsitellään asioita turvallisesti, joka puolestaan mahdollistaa suunnitelmallisen ja pitkäkestoisen perhetyön toteuttamisen. Terveystenhoitajien aktiivisuus ja rohkeus ongelmia käsiteltäessä herättävät vanhemmissa luottamusta. (Heimo 2002: 122, Paavilainen 1998: 91).

Vastaanotolla voimavarojen vahvistamisella voidaan auttaa perheitä hallitsemaan tekijöitä jotka vaikuttavat perheiden hyvinvointiin. Tärkeää on tunnistaa vanhempien kyvyt

ratkaista itse omia ongelmiaan ja antaa keinoja voimavarojen käyttöön. Lapsiperheen voimavaroilla tarkoitetaan tekijöitä, jotka tulevat perheestä itsestään, yhteisöstä ja yhteiskunnasta. Tekijät auttavat vähentämään haitallisia kuormittavia tekijöitä tai selviytymään niistä. (Löthman-Kilpeläinen 2001: 13, 30.)

Opinnäytetyömme ensimmäisessä osiossa ryhmittelimme tutkimuksista esiin nousseet auttamismenetelmät välillisiin ja välittömiin toimintoihin. **Välilliset toiminnot** sisältävät ajan antamisen vastaanotolla, kotikäynnit ja vanhempainryhmät. Monet tutkimuksen tulokset osoittivat, että terveydenhoitajat toivoivat mahdollisuutta antaa lisää aikaa perheille neuvolakäyntejä tihentämällä tai vastaanottoaikoja pidentämällä. Kiire ja ajanpuute olivat esteenä perheiden ongelmien käsittelylle ja luottamukselliselle vuorovaikutussuhteelle. Myös perheet arvostivat kiireetöntä ja luottamuksellista vuorovaikutussuhdetta.

Erityistuen tarpeessa oleville perheille suositellaan lisäkäyntejä kotikäynteinä. Terveydenhoitajat kokevat kotikäynnit tärkeiksi. Kotikäynnin aikana terveydenhoitaja saa kuvan perheen kokonaistilanteesta. Vanhempainryhmät puolestaan ovat tärkeä tuki perheiden äideille. Ryhmät auttavat äitejä selviytymään arjesta ja sen myötä heidän sosiaaliset suhteensa lisääntyvät. (Yrjänäinen 2002: 58, 94.)

Välittömät toiminnot sisältävät moniammatillisen yhteistyön. Erityistuen tarpeessa olevien perheiden terveydenhoitotyössä on tärkeää lisätä yhteistyötä eri ammattiryhmien ja tahojen kanssa, sillä terveydenhoitajan on vaikea auttaa yksin moniongelmaisia perheitä. Lastenneuvolalääkäri on ainoa ammattilainen terveydenhoitajan lisäksi, joka tapaa jokaisen lapsiperheen säännöllisin väliajoin määräaikaistarkastuksissa ja vastaanotoilla. Lapsen normaalin kehityksen seurannan lisäksi lastenneuvolassa tulee olla perhetyön osaamista. Perheet ohjautuvat terveydenhoitajan kautta perhetyöntekijän piiriin. Perhetyöntekijä antaa tukea ja edistää erityistä tukea tarvitsevien perheiden elämänhallintaa erilaisissa ongelmatilanteissa. Lisäksi perhetyöntekijä muun muassa tukee vanhempia ja auttaa perheenjäsenen sairastuessa. Neuvolan moniammatilliseen työryhmään kuuluvat edellä mainittujen lisäksi erityistyöntekijät, joita ovat psykologit, puheterapeutit, fysioterapeutit, ravitsemusterapeutit ja suun terveydenhuollon henkilökunta. Erityistuen tarpeessa olevien perheiden kohdalla tarvitaan erityisesti psykologia ja fysioterapia. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004: 32, 36-37.)

Erityistuen tarpeessa olevien perheiden terveydenhoitotyössä on tärkeää palvelujen hyvä saatavuus. Lapsiperheiden kotipalvelu järjestää tukea perheille lasten- ja kodinhoidossa. Lastensuojelutyöntekijät ovat tärkeitä lastenneuvolan yhteistyökumppaneita. Heidän tehtävänä on tukea kaikkia lapsia ja nuoria, joiden terveys tai kehitys on vaarantunut. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004: 42.)

Päivähoito on läheinen yhteistyökumppani lastenneuvolan kanssa. Molempien tehtävänä on edistää lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista sekä tukea vanhempien kasvatusta kotiympäristössä. Päivähoidon työntekijät tapaavat lasten vanhempia päivittäin, jonka vuoksi henkilökunnalla on hyvä mahdollisuus keskustella vanhempien kanssa lasten kasvuun, kehitykseen ja perheisiin liittyvistä asioista. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004: 44-45.)

Perheneuvolan tehtävänä on edistää lasten ja perheiden myönteistä kehitystä. Perheneuvolat auttavat lapsia ja perheitä kasvatus-, kehitys- ja ihmissuhdeasioissa neuvontaa antamalla, tekemällä tutkimuksia lapsen ja perheen kokonaistilanteesta ja toteuttamalla erilaisia hoitomuotoja kuten lapsen yksilöterapiaa. Lastenneuvolan työntekijät saavat konsultaatioapua perheneuvoloiden työntekijöiltä jotka ovat psykologeja, lastenpsykiatreja sekä sosiaalityöntekijöitä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004: 47.)

Muita tarjolla olevia tukimuotoja joita lastenneuvola voi hyödyntää erityistuen tarpeessa olevien perheiden terveydenhoitotyössä, ovat seurakunnat, Mannerheimin lastensuojeluliitto, Lastensuojelun keskusliitto, Väestöliitto, Helsingin kaupungin sosiaalivirasto, Ensi- ja turvakotien liitto, Yksin- ja yhteishuoltajat PÄKSY ry, psykiatriset poliklinikat sekä lasten vertaisryhmätoiminta. (Herttoniemi 2006, Mannerheimin lastensuojeluliitto 2007, Lastensuojelun keskusliitto 2006.)

3 POSTERIN TARKOITUS JA TAVOITE

Posterilla tarkoitetaan ilmoitusta, mainosta tai julistetta. Posterit ovat yleinen tapa julkistaa tutkimustyötä eri tieteenaloilla. Sen tehtävänä on välittää visuaalinen viesti vastaanottajalle. Posterit voidaan jakaa kolmeen eri tyyppiin. Tieteellinen posterit kuvaavat tutkimusta ja sen tuloksia lyhyesti ja ytimekkäästi. Käytännöllinen posterit ovat sisällöltään vapaa ja se voi kuvata esimerkiksi projektin tapahtumia. Mainostava posterit sisältävät enemmän

laadukkaita kuvia jolloin tekstiosuus jää vähemmälle. (Pitkänen 2003.) Posterin aiheet voidaan esittää havainnollistavin kuvin ja kaavioin ja sen tulee sisältää vähän tekstiä. Posterin tarkoituksena on kiinnittää vastaanottajan huomio, toimia vuorovaikutuksessa vastaanottajan kanssa ja jäädä hänen mieleensä. Etuna on nopea tiedon välitys samanaikaisesti suurellekin ihmisjoukolle. Tiedon tuottajana se on tehokas ja edullinen. (Tepponen – Välimäki – Suominen 1998: 227, Pitkänen 2003.)

Posterin tarkoituksena on herättää kohderyhmän kiinnostus aiheeseen. Kohderyhmäksi valitsin opiskelijan loppuvaiheessa olevat terveydenhoitajaopiskelijat. Pysin tekemään posterista sellaisen, joka herättää keskustelua. Opinnäytetyömme aihe on ajankohtainen tällä hetkellä, joten halusin posterista huomiota herättävän ja selkeän.

4 POSTERIN SUUNNITTELU

4.1 Suunnittelu

Posteria suunniteltaessa on tärkeää huomioida ympäristö, jossa posteritullaan esittämään. Posterin tuleva sijoituspaikka määrittelee posterin koon, esitysmuodon, värin, materiaalin, asettelun sekä kiinnitystavan. Suunniteltaessa posterin sisältöä ja ulkonäköä tulee huomioida posterin sanoma ja kenelle posterit on suunnattu. Suunnittelussa on hyvä selkeyttää itselleen posterissa välitettävän viestin sisältö, käytettävissä olevat voimavarat sekä keinot, joilla herätetään katsojien mielenkiinto. Lisäksi on päätettävä, tuleeko posterit olemaan pysty- vai vaakasuunnassa. Hyvä posterit on yksinkertainen, sujuva, luettava, hyvin jäsennelty ja iskevä. (Pesonen-Tarvainen 2001: 10 – 11.)

4.2 Graafinen ilme

Typografialla on merkittävä rooli posterin suunnittelussa. Typografialla tarkoitetaan julkaisun ulkoasua: julkaisun sävyä, tunnelmaa ja tyyliä. Typografiset ratkaisut kertovat keneltä viesti on, kenelle se on tarkoitettu ja millainen julkaisu on. Typografian avulla voidaan tukea ja vahvistaa tekstin sanomaa tai sävyttää sitä eri keinoin. (Pesonen – Tarvainen 2003: 12.)

Typografisissa valinnoissa tärkeitä huomioitavia asioita ovat kirjainten käyttötarkoitus ja fontin luettavuus. Eri kirjaintyyppien herättämät mielikuvat vaikuttavat lukijan kiinnostukseen julkaisusta. Usein tasapainoisin ja paras kokonaisuus syntyy vähillä fonteilla. Yhden kirjaintyyppin eri muotoja käyttämällä kokonaisuus säilyy yhtenäisenä ja saavutetaan hyvä lopputulos. Kaksi tai kolme kirjaintyyppiä laajentaa valikoimaa jo tuntuvasti. Usean eri fontin käyttö voi johtaa helposti hallitsemattomaan, sekavaan tilanteeseen, jolloin lukijan luonnollinen eteneminen julkaisua lukiessa katkeaa. Valittaessa useampia fonteja kirjaintyyppien on oltava tarpeeksi erilaisia. (Pesonen ym. 2003: 28.)

Julkaisun luettavuuteen vaikuttavat fontin koko, merkkiväli, sanaväli, rivin pituus, riviväli, tekstin asettelu ja palstan väli. Kirjaimen koko on riippuvainen käytettävässä olevasta tilasta, tekstin määrästä ja palstaleveydestä. Lukemista helpottavat sopivankokoinen fontti ja riittävä tila tekstin ympärillä. (Pesonen ym. 2003: 30.)

Julkaisussa **kuva**lla on monia eri tehtäviä. Kuva kiinnittää huomiota, houkuttelee ja orientoi lukijaa, helpottaa viestin perillemenoä sekä täydentää tekstisisältöä. Kuvan avulla voidaan tukea tai pehmentää tekstin sanomaa tai myös muuttaa tekstisisältöä. Lukija voi hahmottaa kuvan sanoman pelkällä yhdellä silmäyksellä. Kuva voidaan jakaa kahteen eri tyyppiin: informatiiviseen ja dekoratiiviseen. Informatiivinen kuva tuo uutta tai tekstiä täydentävää tietoa ja dekoratiivinen kuva on koristeellinen, joka luo ilmettä julkaisulle yhdessä typografian sommittelun kanssa. Kuva voi myös dokumentoida eli olla todistamassa tekstin kertomaa asiaa, jolloin kuvana käytetään valokuvaa. Kuvan lisäksi posterissa on hyvä käyttää selkeitä **värejä**. Suositeltavaa on valita yksi pääväri ja pari muuta väriä korostuksiin. Kolmiulotteisuutta voidaan myös käyttää. Värien tehtävänä on erottaa, korostaa, järjestellä ja osoittaa erilaisia asioita. Sillä voidaan keventää typografiaa ja erottaa otsikkotasoja toisistaan. (Pesonen ym. 2003: 46-47.)

Posterin suunnittelun loppuksi kannattaa käyttää hyväkseen **sommittelua**. Sommittelulla tarkoitetaan ilmaisun välineiksi valittujen kuvatekijöiden järjestämistä rajatussa tilassa. Sillä voidaan muun muassa herättää mielenkiintoa, ohjata katsetta sekä välittää tunnelmia. Järjestämällä pisteitä, viivoja, volyyymiä, pintoja ja värejä kuvapintaan saadaan liikettä, syvyyttä ja tilan tuntua. (Pesonen 2003: 59.)

Halusin alusta alkaen kuvan olevan pääkohtana posterissa. Suunnittelin posterin pystysuuntaan. Se esitettiin terveydenhoitajien kehittämispäivänä joulukuussa 2007. Esi-

tysympäristönä oli tavallinen luokkahuone. Valitsin posteriin yhden kirjaintyyppin, jota käytin kolmessa eri koossa. Väreiksi valitsin neljä eri väriä. Pääväriksi valitsin valkoisen ja korostuksiin valitsin viininpunaisen, mustan sekä ruskean. Väriterapiaoppaan mukaan valkoinen on suojeleva, puhdas ja viaton väri. Valkoinen auttaa jättämään vanhan taakseen ja antamaan tilaa uudelle. Punainen on rohkea, kuuma väri. Sen tarve viittaa suureen muutoksen tarpeeseen. Punainen edustaa aktiivista voimaa, kun se kuvataan pystysuorana viivana. Musta puolestaan ottaa vastaan ja imee muut värit itseensä. Musta on kaiken tuntemattoman ja salatun väri. Ihmisessä se edustaa pimeää ja salattua. Musta peittää ja salaa hyvän sekä pahan. Ruskea symbolisoi hyvinvointia ja turvallisuutta. (Luukkonen 1998: 62, 69-72, 75).

5 POSTERIN SISÄLTÖ

Posterin sisältö koostuu opinnäytetyömme ensimmäisen osan keskeisistä tuloksista, eli millä keinoin terveydenhoitajat voivat auttaa erityistuen tarpeessa olevia perheitä. Posterin on tiivistelmä työstämme, jota lukemalla lukija saa nopeasti käsityksen työmme ensimmäisestä osasta. Työmme tulokset ovat haaste nykyajan terveydenhuollon lastenneuvolalle, sillä itse terveydenhoitajat eivät juuri pysty vaikuttamaan työhönsä resurssien puutteiden vuoksi. Terveydenhoitajat tarvitsevat lisää keinoja ja resursseja erityistuen tarpeessa olevien perheiden terveydenhoitotyöhön.

5.1 Otsikko

Posterin sisältöä toteuttaessa otsikon valintaan on syytä kiinnittää huomiota. Hyvä otsikko erottuu selvästi muusta tekstistä. Otsikon tulee olla visuaalisesti ja sisältömerkitykseltään kiinnostava. Otsikon tehtävänä on kertoa ytimekkäästi sitä seuraavan tekstin sisältö, johdattaa tekstin tunnelmaan sekä houkutella lukija tekstin sisälle. Otsikkoa voidaan korostaa kontrastien avulla ja se voi olla muuta tekstiä suuremmalla fontilla. Otsikon tulee olla helposti luettava. Sen täytyy olla visuaalisesti tarpeeksi vahva, jotta se ei vaikuta merkityksettömältä. Otsikon paikka on myös tärkeä. (Pesonen ym. 2003: 41.)

Posterissa käytin pääotsikkona ”Terveydenhoitaja perheen tukijana”, koska opinnäytetyömme nimi oli liian pitkä otsikoksi. Pääotsikko avaa yhdessä kuvan avulla oven työmme tuloksiin. Otsikko on tarkoituksella sijoitettu enemmän oikeaan laitaan.

5.2 Väliotsikot

Väliotsikot jäsentävät tekstiä, avaavat sivun ilmettä ja tarjoavat lukijalle mielekkäitä pysähdyspaikkoja. Väliotsikot tulevat sijoittaa sitä seuraavan tekstin yhteyteen. Väliotsikoiden tulee erottua muusta tekstistä suurempana, saman kirjaintyyppin eri tyylinä tai eri kirjaintyyppinä. Liian monia eri fontteja kannattaa välttää, jotta kokonaisuus säilyy ehjänä. (Pesonen ym. 2003: 42.) Olen valinnut seuraavat väliotsikot posteriin: **terveydenhoitajan ja perheen välinen vuorovaikutus, välillinen toiminta yhteistahojen kanssa** sekä **välitön toiminta perheen kanssa**. Väliotsikkojen alapuolella ovat yksityiskohtaisemmat tiedot mitä väliotsikot sisältävät. Väliotsikot ovat opinnäytetyömme keskeiset tulokset. Kaksi viimeistä väliotsikkoa posterissa tulisi olla järjestykseltään toisinpäin, sillä välitön toiminta perheen kanssa olisi hyvä olla heti terveydenhoitajan ja perheen välisen vuorovaikutuksen jälkeen. Kuitenkin päädyin kyseiseen järjestykseen graafisen ulkonäön vuoksi, sillä välitön toiminta sisältää vähiten tekstiä.

5.2.1 Terveydenhoitajan ja perheen välinen vuorovaikutus

- Aktiivisuus ja rohkeus

Terveydenhoitajilta toivotaan aktiivista työtettä perheiden ongelmien käsittelyssä. Vanhemmat toivovat, että terveydenhoitajat kyselisivät aktiivisemmin vaikeista asioista ja ottaisivat vastuun niiden käsittelystä. Terveydenhoitajan aktiivisuus ja rohkeus edistävät luottamusta ja yhteistyötä erityistuen tarpeessa olevien perheiden kanssa. (Heimo 2002: 122.)

- Luottamus ja kunnioittaminen

Terveydenhoitajan ja perheen välisellä luottamuksellisella vuorovaikutussuhteella on tärkeä merkitys perheen ongelmia ratkottaessa. Hyvässä vuorovaikutussuhteessa terveydenhoitajat kuuntelevat ja keskustelevat yhteisymmärryksessä ja luottamuksellisesti perheiden kanssa. Luottamuksellinen vuorovaikutus on edellytyksenä vaikeissa oloissa elävien perheiden kanssa. Terveydenhoitajat pitävät vuorovaikutuksessa tärkeänä myös perheen kunnioittamista. Terveydenhoitajien kunnioittaminen ilmenee perheen arvostamisena. Terveydenhoitajat kuuntelevat perhettä ja perhe otetaan mukaan heitä koskevien päätösten tekoon. (Yrjänäinen 2002: 100).

- Voimavarojen vahvistaminen

Lastenneuvolassa terveydenhoitajan tulisi tukea perhettä käyttämään sen omia voimavaroja. Lapsiperheen voimavaroilla tarkoitetaan tekijöitä, jotka tulevat perheestä itsestään, yhteisöstä ja yhteiskunnasta. Nämä tekijät auttavat vähentämään haitallisia kuormittavia tekijöitä tai selviytymään niistä. Perheillä, joilla on vähän voimavaroja ja monia kuormittavia tekijöitä elämässään, on suurentunut riski joutua ongelmiin. (Löthman-Kilpeläinen 2001: 13, 30.)

- Psykososiaalinen tukeminen

Terveydenhoitaja voi työssään tukea perheitä myös antamalla psykososiaalista tukea. Psykososiaalisella tuella tarkoitetaan välittämistä, kunnioittamista, hyväksyntää, vahvistamista sekä aineellisen avun, ajan tai informaation antamista. (Heimo 2002: 17-18.)

5.2.2 Välillinen toiminta yhteistahojen kanssa

- Kotipalvelu ja lastensuojelu

Erityistuen tarpeessa olevien perheiden terveydenhoitotyössä pidetään tärkeänä eri palveluiden saatavuutta. Kotiavun saaminen tukea tarvitseville vanhemmille on tärkeä ennalta ehkäisevä toimenpide. Lapsiperheiden kotipalvelu järjestää tukea perheille lasten ja kodinhoidossa. Perhehoitotyöhön suuntautunut työntekijä auttaa perheitä kodeissa ja ohjaa perheitä selviytymään arjesta ja siihen kuuluvista töistä. Lastensuojelutyöntekijät ovat tärkeitä lastenneuvolan yhteistyökumppaneita. Tavoitteena on ehkäistä ongelmien syntymistä ja niiden vaikeutumista, järjestää tarvittavaa hoitoa ja kontrollia perheiden selviytymisen sekä lasten ja nuorten terveyden, kasvun ja kehityksen tueksi. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004: 42.)

- Varhaiskasvatus ja päivähoito

Päivähoito on yksi tärkeä varhaiskasvatuksen toimintaympäristö. Päivähoito on läheinen yhteistyökumppani lastenneuvolan kanssa. Päivähoidon työntekijät tapaavat lasten vanhempia päivittäin, joka mahdollistaa henkilökunnan ja vanhempien välisen keskustelun lasten kasvuun, kehitykseen ja perheisiin liittyvistä asioista. Lastenneuvolan kannalta

olisi tärkeää, että vanhemmat toisivat lapsen määräaikaistarkastuksiin päivähoidon henkilökunnan arvion lapsesta. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004: 44-45.)

- Kasvatus- ja perheneuvola

Perheneuvolan tehtävänä on edistää lasten ja perheiden kehitystä. Perheneuvolat auttavat lapsia, nuoria ja perheitä kasvatus-, kehitys- ja ihmissuhdeasioissa antamalla ohjausta ja neuvontaa, tekemällä tutkimuksia lapsen ja perheen kokonaistilanteesta, ja toteuttamalla erilaisia hoitomuotoja kuten lapsen yksilöterapijaa, perheterapiaa, verkostoterapiaa ja vanhemmuuden hoitoa. Lastenneuvolan työntekijät saavat konsultaatioapua perheneuvoloiden työntekijöiltä, jotka ovat psykologeja, lastenpsykiatreja sekä sosiaalityöntekijöitä. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004: 47.)

- Muut tukimuodot

Muut tukimuodot sisältävät seurakuntien, erilaisten järjestöjen ja liittojen järjestämän toiminnan perheille. Lisäksi ne sisältävät myös poliklinikat, jonne voi ohjata esimerkiksi mielenterveysongelmaiset vanhemmat. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2004: 48.)

5.2.3 Välitön toiminta perheen kanssa

- Ajan antaminen neuvolakäynnillä

Terveydenhoitajat toivovat mahdollisuutta antaa lisää aikaa perheille neuvolakäyntejä tihentämällä tai vastaanottoaikoja pidentämällä. Kiire ja ajanpuute ovat esteenä arkaluonteisten asioiden käsittelylle ja luottamukselliselle vuorovaikutussuhteelle. Terveydenhoitajien mukaan kiireetön ilmapiiri auttaa perhetietojen saamisessa ja auttaa erityistuen tarpeessa olevien perheiden tunnistamista. Perheiden mukaan kiireetön ilmapiiri vaikuttaa siihen, miten avoimesti he kertovat ongelmistaan lastenneuvolassa. (Yrjänäinen 2002: 94.)

- Kotikäynnit

Erityistuen tarpeessa oleville perheille suositellaan lisäkäyntejä kotikäynteinä. Kotikäyntien tavoitteena on saada käsitys vuorovaikutuksesta perheessä ja lasten kasvatus-

tavasta. Käynnin aikana terveydenhoitaja pystyy neuvomaan perhettä heidän tarpeidensa mukaisesti. Vanhempien mielestä heidän on helppoa puhua ongelmista tutussa ympäristössä. (Yrjänäinen 2002: 58.)

- Vanhempainryhmät

Lapsiperheiden äidit kokevat vanhempainryhmät tärkeiksi. Äidit saavat ryhmistä tukea vanhemmuudelleen. Ryhmistä saatu tuki auttaa merkittävästi äitejä selviytymään arjesta ja sen myötä heidän sosiaaliset suhteensa laajenevat. Ryhmään osallistumisen myötä äitien on helpompi puhua perheiden ongelmista ja aroista asioista terveydenhoitajille. Näin terveydenhoitajien on helpompi auttaa perheitä. (Järvinen 1998: 63-65.)

6 ARVIOINTI

Posterin suunnitteleminen tuntui alussa haasteelliselta työltä, sillä toteutin työn yksin ja tämä oli ensimmäinen kerta kun tein posterin. Posterin tekeminen vaati luovuutta ja taiteellisuutta. Suunnittelin posterin ensimmäiseksi A4 -paperille. Vaikeinta oli päättää kuva, sillä halusin alusta alkaen sen olevan pääkohta työssäni. Lopuksi päädyin kuvaan, jossa nainen kannattelee käsissään vastasyntyntä lasta. Kuvaa voi tulkita eri tavoin. Nainen voi olla joko lastaan suojeleva äiti tai terveydenhoitaja, joka huolehtimisellaan yhdessä perheen kanssa luo lapselle alun turvalliseen elämään. Kuvan näkeminen herätti tunteita itsessäni. Löysin sen internetistä, joka on alun perin taiteilija Anne Geddesin ottama valokuva. Internetissä olevat kuvat ovat tekijänoikeuksien alaisia, joten niitä ei saa käyttää omissa töissään. Posterin tekemiseen sain avuksi sukulaiseni korusuunnittelija Aleksin Väisänen, joka suunnitteli ja piirsi kuvasta omanlaisensa version tietokoneella. Kuva on tehty Adobe Photoshop -ohjelmalla ja se oli Pdf -muodossa. Posterin painopaikaksi valitsin internetistä löytämäni firman, jonne lähetin kuvan sähköpostitse liitetiedostona painettavaksi. Posterin teettämisessä käytin päällystettyä paperia. Yhteistyössä saimme posterista mielestämme näyttävän kokonaisuuden.

Ennen julkaisun tekemistä tutustuin sitä käsittelevään kirjallisuuteen. Sain runsaasti tietoa posterin tekemisestä. Posterissa oleva teksti on mielestäni melko vähäistä, mutta riittävää. Se tuo posteriin selkeyttä. Väiratkaisut ovat mielestäni onnistuneet ja ne tuovat raikkautta ulkoasuun. Posterin koko on A2.

7 POHDINTA

Posteri toteutui suunnitelman mukaisesti. Toinen työ ei onneksi ollut yhtä pitkäkestoinen prosessi kuin ensimmäisen osan kirjallisuuskatsaus. Työn vaikein osa oli päättää posterin kuva monista eri vaihtoehdoista joita pohdin mielessäni. Opinnäytetyön tekemisessä yksin on sekä hyvät että huonot puolensa. Hyvinä puolina on saada tehdä työ itsenäisesti ja suunnitella oma ajankäyttönsä. Huonoina puolina on se, että ei saa ideoita toisilta ja kaikki on päätettävä yksin. Lisäksi ajankäytön suhteen meinasin tulla hieman kiire. Posteria suunniteltaessa olisi jonkun muun mielipide tullut tarpeeseen esimerkiksi värien suhteen.

Jälkikäteen mietin ovatko väriratkaisut onnistuneet täysin. Ehkä posterin olisi kaivannut enemmän värikkyyttä. Toisaalta halusin posterista selkeän ja aihe on tietyllä tavalla arka, joten on hyvä, että musta ja valkea ovat pääväreinä. Kaiken kaikkiaan olen tyytyväinen lopputulokseen. Posterin tekeminen toisena opinnäytetyönä on ollut mielekästä. Odotan mielenkiinnolla, että näen myös toisten opiskelijoiden suunnittelemat posterit.

LÄHTEET

- Heimo, Eija 2002: Erityistuen tarpeessa olevan lapsiperheen tunnistaminen ja psykososiaalinen tukeminen äitiys- ja lastenneuvolassa. Seurantatutkimus vuosina 1997 – 2000. Turku: Turun yliopisto.
- Lastenneuvolaopas 2005. Sosiaali- ja terveysministeriö. Verkkodokumentti. <http://www.terveysportti.fi/terveysportti/ekirjat.koti?p_db=1no.>. Luettu 10.4.2006.
- Lastensuojelun keskusliitto – lapsen puolestapuhuja. Lastensuojelun keskusliitto. Verkkodokumentti. <http://www.1skl.fi/showPage.php?page_id=1>. Luettu 28.2.2007.
- Loiri, Pekka – Juholin, Elisa 2002: HUOM! Visuaalisen viestinnän käsikirja. Jyväskylä: Gummerus Oy.
- Luukkonen, Helena 1998: Parantava sateenkaari. Helsinki: Unio mystica.
- Löthman-Kilpeläinen, Leeni 2001: Lapsiperheen voimavarat ja voimavarojen vahvistaminen neuvolassa. Pro gradu –tutkielma. Kuopio: Kuopion yliopisto. Hoitotieteen laitos.
- Paavilainen, Eija 1998: Lasten kaltoinkohtelu perheessä. Perheen toiminta ja yhteistyö perhettä hoitavan terveydenhoitajan kanssa. Väitöskirja. Tampere: Tampereen yliopisto. Lääketieteellinen tiedekunta. Hoitotieteen laitos.
- Pesonen, Soili – Tarvainen, Juha 2003: Julkaisun tekeminen. Jyväskylä: Gummerus Oy.
- Pitkänen, Sari 2003: Posterit PowerPointillä ja tulostus esim. Poster-ohjelmalla. Päivitetty 28.3.2003. <<http://www.joensuu.fi/opetusteknologiakeskus/kouluohj/oopimat/posteri/>>. Luettu 23.8.2007.
- Tepponen, Heli – Välimäki, Maritta – Suominen, Tarja 1998: Katsaukset. Miten tehdään posterit? Ohjeita posterin suunnittelijalle. Hoitotiede(10) 4. 227 - 232.
- Tukea vanhemmille 2007. Mannerheimin Lastensuojelun liitto. Verkkodokumentti. <<http://vanhemmat.mll.fi/>>. Luettu 19.2.2007
- Tuomainen, Tanja – Ylöstalo, Heidi 2007: Erityistuen tarpeessa olevien perheiden terveydenhoitotyö lastenneuvolassa. Opinnäytetyö. Helsinki: Helsingin Ammattikorkeakoulu Stadia.
- Yrjänäinen, Hilka 2002: Riskioloissa elävä perhe terveydenhoitajan asiakkaana lastenneuvolassa. Lisensiaatintutkimus. Oulu: Oulun yliopisto. Hoitotieteen ja terveyshallinnon laitos.

Terveydenhoitaja perheen tukijana



TERVEYDENHOITAJAN JA PERHEEN VÄLINEN VUOROVAIKUTUS

- aktiivisuus ja rohkeus
- luottamus ja kunnioittaminen
- voimavarojen vahvistaminen
- psykososiaalinen tukeminen

VÄLILLINEN TOIMINTA YHTEISTAHOJEN KANSSA

- kotipalvelu ja lastensuojelu
- varhaiskasvatus ja päivähoido
- kasvatus ja perheneuvola
- muut tarjolla olevat tukimuodot

VÄLITÖN TOIMINTA PERHEEN KANSSA

- ajan antaminen vastaanotolla
- kotikäynnit
- vanhempainryhmät